

сфери громадського обслуговування тощо) для виявлення заборонених до обігу предметів;

– здійснюють перевірку громадян, які перебувають на території до проводяться безпекові заходи.

Під час їх проведення безпекових заходів можливі тимчасові обмеження проходу та проїзду вулицями, проводиться перевірка документів громадян та огляд транспортних засобів. Як приклад, наведемо проведення комплексу безпекових заходів на об'єктах Української православної церкви московського патріархату в різних областях України. Безпекові заходи відбуваються з урахуванням правового режиму воєнного стану під керівництвом СБУ, у взаємодії з Управлінням державної охорони України, Національною поліцією та Військовою службою правопорядку у ЗСУ.

Наведені нами міркування дозволяють висновувати про те, що стабілізаційні заходи – це певний реінтеграційний процес для деокупованої території, що передбачає гуманітарне розмінування, відновлення діяльності органів державної влади, забезпечення правопорядку та повернення соціального захисту для громадян, а безпекові заходи проводяться з урахуванням збройної агресії росії та підривної діяльності російських спецслужб у нашій державі з метою убезпечення населення від провокацій і терористичних актів та унеможливлення використання релігійних громад як осередку «руського мира».

Список використаних джерел

1. Інструкція про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: затв. наказом МВС України від 31.10.2016 № 1129.

2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 № 2135-XII (редакція від 31.03.2023). *Відомості Верховної Ради*. 1992р., №22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

Волобоєв Артур Олегович

завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор філософії

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИЯВЛЕННЯ НЕГЛАСНИМ АПАРАТОМ КОЛАБОРАНТІВ ТА ОСІБ, ЯКІ СКОЇЛИ ВОЄННІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Відповідно до пунктів 13 – 15 статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» для вирішення завдань оперативно-розшукової діяльності оперативним підрозділам надано право мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників та використовувати конфіденційне співробітництво.

Стаття 275 КПК України конфіденційне співробітництво тлумачить як негласні відносини, що встановлюються уповноваженими органами з повнолітньою дієздатною особою (громадянином України, іноземцем або особою без громадянства), які на засадах добровільності та конспіративності використовуються для вирішення завдань кримінального провадження. Слідчий має право використовувати інформацію, отриману від осіб, з якими встановлено конфіденційне співробітництво під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій (НСРД), або залучати їх до проведення таких дій.

Підрозділи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, наділені відповідними правами та обов'язками щодо здійснення конфіденційного співробітництва у протидії кримінальним правопорушенням. Для оперативних працівників це правовідносини, в які вони вступають під час виконання функціональних обов'язків, передбачених законами України та іншими нормативними актами, або за дорученням слідчого відповідно до положень статті 41 КПК України.

Стаття 11 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» регламентує питання сприяння здійсненню оперативно-розшуковій діяльності. Згідно зазначеної норми органи державної влади, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності зобов'язані сприяти оперативним підрозділам у вирішенні завдань оперативно-розшукової діяльності. Одночасно, за бажанням осіб їх співробітництво з оперативним підрозділом може бути оформлено письмовою угодою з гарантуванням конфіденційності співробітництва. Угоду про сприяння оперативним підрозділам в оперативно-розшуковій діяльності може бути укладено з дієздатною особою. Порядок укладання угоди визначається Кабінетом Міністрів України.

Особи, які залучаються до виконання завдань оперативно-розшукової діяльності, зобов'язані зберігати таємницю, що стала їм відома. Розголошення цієї таємниці тягне за собою відповідальність за чинним законодавством, крім випадків розголошення інформації про незаконні дії, що порушують права людини.

З сучасним розвитком правоохоронної системи, зокрема органів, які уповноважені здійснювати оперативно-розшукову діяльність законодавчими актами регламентуються засади негласного співробітництва. Так, Законом України «Про державне бюро розслідувань» до повноважень ДБР відноситься використання гласних і негласних штатних та позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених законом, з дотриманням умов добровільності і конфіденційності цих відносин, матеріального і морального заохочення осіб, які надають допомогу в запобіганні, виявленні, припиненні і розслідуванні кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Державного бюро розслідування.

У свою чергу Закон України «Про бюро економічної безпеки» регламентує використання гласних і негласних штатних та позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених законом, з дотриманням умов добровільності і конфіденційності таких відносин, матеріального і морального заохочення осіб, які надають допомогу в запобіганні, виявленні, припиненні і

розслідуванні кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Бюро економічної безпеки України.

В умовах воєнного стану актуальним стала розвідувальна діяльність. Закон України «Про розвідку» визначає поняття розвідувальна інформація, під якою слід розуміти усні, зафіксовані на матеріальних носіях (у тому числі у зразках виробів і речовин) чи відображені в електронному вигляді відомості або дані, які не є загальнодоступними або які неможливо отримати офіційним шляхом, про наміри, плани і дії іноземних держав, організацій та осіб чи про їхні потенційні можливості щодо реалізації таких намірів і планів, а також про процеси, події, обставини, технології, знання в інтересах національної безпеки і оборони України. До сил розвідки відносять і осіб, які залучені до конфіденційного співробітництва з розвідувальними органами. Визначена доцільність заохочення осіб, залучених до конфіденційного співробітництва. До повноважень розвідувальних органів відноситься здійснення:

- конфіденційного співробітництва з особами;
- перевірки осіб у зв'язку з призначенням на посади в розвідувальних органах або залученням до конфіденційного співробітництва з ними, здійснювати обробку персональних даних цих осіб та їх близьких родичів;
- перевірки громадян України з числа співробітників під прикриттям та залучених до конфіденційного співробітництва осіб з метою надання їм доступу до конкретної (обмеженого змісту) секретної інформації та/або розвідувальної таємниці, ознайомлення з якими є необхідним для виконання цими органами покладених на них завдань, незалежно від наявності в таких громадян допуску до державної таємниці;
- обробки персональних даних співробітників розвідувальних органів та осіб, залучених до конфіденційного співробітництва.

Стаття 19 даного законодавчого акту визначає особливості залучення осіб до конфіденційного співробітництва. Зокрема, розвідувальні органи можуть залучати повнолітніх, дієздатних осіб до конфіденційного співробітництва в порядку та на умовах, визначених актами цих органів. Відомості, що стали відомі особі, залученій до конфіденційного співробітництва у результаті такого співробітництва, не можуть бути розголошені без дозволу розвідувального органу. Особи, залучені до конфіденційного співробітництва, можуть отримувати від розвідувальних органів винагороду, а також заохочення та компенсацію витрат, пов'язаних з виконанням такими особами розвідувальних завдань, у порядку, визначеному для співробітників кадрового складу.

Розвідувальні органи можуть здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації осіб, залучених до конфіденційного співробітництва, у порядку, визначеному цим Законом для співробітників таких органів. Також визначена заборона залучення розвідувальними органами до конфіденційного співробітництва неповнолітніх осіб.

Стаття 20 Закону України «Про розвідку» визначає використання співробітників під прикриттям. Співробітники під прикриттям можуть призначатися на посади в державних органах, органах місцевого самоврядування, військових формуваннях, на підприємствах, в установах і

організаціях будь-якої форми власності, структурах прикриття або виступати учасниками правовідносин з ними в інший, передбачений актами розвідувальних органів спосіб.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють, яка була прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї ООН від 15 листопада 2000 року та ратифікована Верховною Радою України 4 лютого 2004 року до спеціальних методів розслідування відносить і агентурні операції, які проводяться компетентними органами держави на її території з метою проведення ефективної боротьби проти організованої злочинності.

Отже, сприяння осіб правоохоронним органам на конфіденційній основі є сутністю агентурно-оперативної роботи, яка становить основний зміст оперативно-розшукової діяльності, під якою розуміємо систему гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів.

Використання негласних співробітників з метою виявлення колаборантів та осіб, які скоїли воєнні кримінальні правопорушення, відповідає завданням оперативно-розшукової діяльності щодо пошуку і фіксації фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави.

Виявлення колаборантів та осіб, які скоїли воєнні кримінальні правопорушення, за допомогою негласних співробітників є умовою ефективного проведення стабілізаційних та безпекових заходів.

Лавров Руслан Олегович

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРО НАПРЯМИ ПОШУКУ ОЗНАК КОНТРАБАНДИ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Основним фактором, що впливає на розповсюдження в Україні та стан оперативно-розшукової протидії контрабанді фальсифікованих ліків, є, як правило, наявність інтересу до неї з боку міжнародних контрабандистів. Чим більш цікава Україна для зазначеної категорії осіб, тим активніше, агресивніше та масштабніше будуть їхні потуги використовувати державу для здійснення контрабандних акцій [1, с. 124].

Вплив же воєнного стану на організацію діяльності підрозділів кримінальної поліції у боротьбі з контрабандою фальсифікованих лікарських засобів залежить від багатьох чинників, і може мати значні наслідки для правоохоронної діяльності, оскільки часто передбачає розгортання військових